

Peukalo keskellä karttaa?

Teksti: HELI SIUKONEN ■ Kuva: PIRJO VALJANEN

Suunnistuskilpailuja seuraavalle tai suunnistusharrastustaan aloittelevalle ei välttämättä tule mieleen, ettei ole lainkaan samantekevää, miten karttaa pidetään kädessä. Kartan kädessä pitämiseen liittyy kuitenkin omat nikkinsä, jotka tietämällä kartan lukeminen helpottuu olennaisesti. Kun kartta taitellaan järkevällä tavalla ja siitä pidetään kiinni oikeaoppisesti, on kartan lukeminen ja kartalla pysyminen eli kartan ja maaston vertaaminen toisiinsa selvästi helpompaa. Niinpä tämäkin palsta on luonteavaa aloittaa kertomalla olennaiset asiat peukalo-otteesta ja kartan taittelmisesta.

Peukalo-ote

Peukalo-otteessa peukaloa pidetään rastilta toiselle edetessä kartalla koko ajan sillä kohdalla, jossa kartalla ollaan menossa. Peukalon avulla katse osuu karttaa lukiessa heti oikeaan kohtaan, eikä edellistä sijaintipaikkaa tarvitse ryhtyä etsimään uudelleen. Joka vilkaisulla peukalo siirretään kartalla oikeaan kohtaan vastaamaan senhetkistä sijaintia.

Oikea peukalo-ote kartasta helpottaa suunnistus-suoritusta varsinkin silloin, kun maasto on kauttaaltaan hyvin samantyyppistä, eikä kartassa ole selkeitä tukipisteitä kuten lampia, peltoja tai suuria hakkuuaukkoja. Kun peukalo-otteen on kerran oppinut, ei muunlaista tapaa kuljettaa karttaa voisi kuvitellakaan. Kokenutkin suunnistaja putoaa nimittäin ilman peukua helposti kartalta, tai ainakin seurauksena on useita hukkaminuutteja. On muuten syytä muistaa, että peukalon pää asetetaan kyseisen maastonkohdan (esimerkiksi polunristeys) viereen – ei päälle.

Kartan taittaminen

Jotta peukalo-ote on mahdollinen, on kartta taiteltava siten, että peukalo yltää oikeaan kohtaan kartalla. Suunnistajilla on myös muita syitä kartan taittelmiselle kätevämmäksi paketiksi.

Mikäli kysymyksessä on iso kartta, on sitä taiteltava, avattava ja taas uudelleen taiteltava useaan kertaan radan varrella. Esimerkiksi Jukolan Viestin lakanaksikin kutsutut jättikartat edellyttävät kartan uudelleen taittelua kymmeniä kertoja reitin varrella.

Kun kartta taitellaan niin, että näkyvissä on vain parhaillaan edettävä rastiväli, vähenee myös sellaisen

Peukalo-otteessa peukaloa pidetään rastilta toiselle edetessä kartalla koko ajan sillä kohdalla, jossa kartalla ollaan menossa.

virheen mahdollisuus, että kesken rastivälin alkaisi lukea kartalta väärää väliä. Niin hullulta kuin se kuulostaakin, moista sattuu jopa kokeneille suunnistajille!

Nykyään Emit-leimauksen aikakaudella on aiempaa hankalampi itse huomata, jos kesken rastivälin on alkanut lukea väärää rastiväliä, koska rastilla leimauksesta ei jää mitään näkyvää todistetta. Aiemmin pihti-leimasimien aikakaudella saattoi kilpailukortista tarkistaa yhdellä silmäyksellä, millä rastilla on viimeksi käynyt, ja monennelleko rastille on siis parhaillaan viilettämässä. Tänä päivänä onkin entistä tärkeämpää myös järkevällä kartan taittelulla varmistaa, että rastit tulevat etsittyä numerojärjestyksessä.

Talviharjoittelua

Talvisilla kävely- ja juoksulenkeillä on helppo harjoitella peukalo-otetta, kartan taittelamista ja silmän ja käden koordinaatiota. Viimeksi mainitulla tarkoitetaan kykyä lukea kädessä olevaa karttaa pomppivassakin juoksuvauhdissa.

Lähtiessäsi reippailemaan ota mukaasi edellisen kesän kuntorastikartta ja "lue" karttaa rastilta toiselle. Oleellista ei ole se, että todelliset maisemat ympärilläsi eivät vastaa karttaa. Tarkoituksena on ainoastaan liikuttaa peukaloa kartalla, taitella karttaa sopivan kokoiseksi ja samalla harjoittaa suunnistuksessa erittäin tärkeää silmän ja käden koordinaatiota. Samalla on helppo harjoitella myös reitinvalinnan tekoa.